

νεωτέρας Πρεβέζης. "Ἐπει σωτηρίῳ 1884". Ἀλλὰ καίτοι ὑστερεῖ ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν περιλαμβάνων μόνον 400 περίπου σελίδας, ἢ ὑπεροχὴ αὐτοῦ εἶναι καταφανὴς, διότι ὁ συγγραφεὺς δὲν μᾶς ἔρχεται ἐκ τῆς Χεσιμῆ ἀλλ' ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀφηγεῖται χωρὶς νὰ ταξειδεύσῃ ἐπίσης περιεργὰ καὶ ἀπίστευτα πράγματα, φέρει ῥάσα καὶ διδάσκει ἡμᾶς ὅχι τί εἶνε ἡ Ἄρτα ἢ ἡ Πρέβεζα, ἀλλ' ἄλλο τι πολὺ σπουδαιότερον, πῶς γράφουσιν οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ θεολόγοι ἐν τῷ τόπῳ ἡμῶν.

Πράγματι παράδοξος μεταβολὴ παρατηρεῖται εἰς τὰς ἕξεις τῶν ἀγίων τούτων ἀνθρώπων. Οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἱερεῖς ἡμῶν ἦσαν μέχρι τοῦδε γνωστοὶ ὡς ἔχοντες ἐπάγγελμα τὸ νὰ μὴ ἔχουν κανέν. Ἡ κούρευσις τοῦ εὐσεβοῦς αὐτῶν ποιμνίου τοῖς ἐπέτρεπεν νὰ φέρωσι τὸν κατὰ τὰς διακδικώσεις των ὀρισθέντα αὐτοῖς ἐπὶ γῆς κληρὸν τῆς ἀργίας, τῆς ἀφασίας καὶ τῆς ἀποκτηνώσεως. Ἀλλ' ἀπὸ τίνος φαίνεται ὅτι κατὰ θεῖαν παραχώρησιν ἀπεφάσισαν νὰ παύσωσι πλέον καταδικάζοντες ἑαυτοὺς εἰς τὸ διαρκὲς κρύψιμον τοῦ λύχνου ὑπὸ τὸν μόδιον πρὸς μεγάλην ζημίαν ὅλου τοῦ χριστευομένου πληρώματος, ἐν ᾧ καταλέγονται καὶ οἱ σατυρικοὶ δημοσιογράφοι. Οὕτως ὁ σεβασμιώτατος Μακάριος τῆς Καρυστίας ἐξυπᾶ ἐκάστοτε καὶ μᾶς ἐξαποπέλλει ἀπειλητικὰς ἐγκυκλίους, ὁ ἀγιώτατος Λάτας καταγίνεται εἰς ψυχωφελεῖς στατιστικὰς τῶν διαφορῶν εἰδῶν τοῦ φιλημάτος καὶ ὁ θεοσεβέστατος Ἄρτης δημοσιεύει τὸ ἀξιόλογον τοῦτο δοκίμιον.

★

Λοιπὸν ἂς κάμωμεν τὸν σταυρὸν μας καὶ ἂς ἀρχίσωμεν.

Εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ βιβλίου του ὀδηγεῖ ἡμᾶς εὐθύς ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς λέγων ὅτι συνέταξεν αὐτὸ τοῦ μανθάνειν ἐνεκα, οὐχὶ δὲ τοῦ φιλολογεῖν. Παρακαλεῖ δὲ τοὺς εὐρυμαθήσει δαήμονας καὶ πεπυκασμένους ῥίνα: αὐτὸ. Ἀλλ' οὐ δυνάμεθα τὸ ἐφ' ἡμῖν τοῦτο ἵνα ἀμέσως κατωτέρω ὁμιλῶν περὶ τῆς γλώσσης, ἢν ἴσθη, μᾶς κοινοποιῇ ὅτι αὕτη ἔσεται οἰκία κ' ἄλλα... μ' ἡ μεμακρυσμένη τῆς προγονικῆς ἡμῶν εὐγενοῦς γλώσσης καὶ καλλιπερίας. Ἐπομένως μ' ὅλον ὅτι ἔχομεν νὰ κάμωμεν μὲ σεβασμιώτατον δὲν ἀντέχομεν εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ παρὰσχωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστὰς μας δείγματὰ τινὰ τῆς οἰκίας κ' ἡσ ταύτης γλώσσης.

Ἡ νῆς αὕτη γλώσσα φαίνεται ὅτι ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὰ θεατριὰ προγράμματα τοῦ Κουταλιανοῦ διότι τὴν χαρακτηρίζει ἡ συχοτάτη χρησις τῆς αὐτῆς φράσεως ὡς εἶδος.... Αἱ Ἄρτιναι ἐνδύονται μὲ κάτι ὡς εἶδος φορέματος, ἢ γρατὰ ἔψησέ τι ἐν εἴδει ἄρτου, παρατηρεῖται τι ὡς εἶδος ποιμνίου. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς λέξεως περὶπου. Ἀνὰ πᾶσαν σελίδα θνήσκουσιν ἄνθρωποι περίπου τῶν 1000, φαίνονται νησίδια περίπου τῶν τριῶν, θερρίζονται περίπου τῶν 3000 κοιλῶν, κλπ. Ἰδίως ὁμως ἰδιάζειν αὐτῆς εἶνε ἢ ἀπὸ παντὸς γραμματικῶ καὶ λογικῶ κανόνος τελεῖα ἀνεξαρτησία. Ἐν σελ. 335 μανθάνομεν ὅτι ἡ Νικόπολις ἔχει τρία ἀποδοτήρια, ἀλλ' ὅτι ἀτυχῆσασα ἔπαυσε τὸ νομισματοκόπειν! Ἐν ἄλλῃ δὲ διασπαρέντες οἱ ἀπόστολοι, εἰς αὐτῶν ἐδίδαξεν ἐν Ἄρτῃ. Ὁ ἄγγλος περιηγητὴς Λήκ μάλιστα ἀναγνώριζεται ὑπὸ τὸν μετεμπερισμὸν του εἰς ταγματάρχην Ληκίαν! Ἴδου δὲ καὶ τί ὑφίσταται ὁ Ἄληξ ἐν τῇ ἀκολούθῳ περιόδῳ! Μετὰ τὴν κατὰκτησιν τῆς ταλαιπώρου Πρεβέζης ὁ Ἄλης Τεπελενιάτης ὅπως ἐφέλικυθη τὴν εὐνοίαν τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως καὶ εὐκόλως κυριεύσῃ τὸ γενναῖον Σουλι, ἐνόμιζε γὰρ ὅτι οἱ κάτοικοι περιθάπτοντες τοὺς Σουλιώτας κωλύουσιν αὐτὸν τῆς δολφίας ἐπιχειρήσεως ὅπως δ' ἐπιτύχη τοῦτο εὐκοφάντησε τοὺς κατοίκους» κλπ.

Σύνταξις ὄντως λίαν οἰκία κ' ἢ.

Εἶνε δὲ καὶ δεινότητος περὶ τὰ λογοπαίγνια. Φόρον τινὰ ὀνομάζει ἀφόρητον, τὴν Ἄρταν πόλιν πολυπαθῆ καὶ πολυώδυνον καὶ τὴν εὐλογίαν φλογίαν ὡς καταφλογίζουσαν τὸ τῶν βροτῶν γένος.

Τὴν φλογίαν σου, δέσποτα!

Ἐν γένει δὲ εἰς τὴν ἔτυμολογίαν εἶνε θαυμασίος. Παράδειγμα ἐκ τῶν πολλῶν «Σαλαχώρα ἢ Σαλαγώρα οὕτω καλεῖται ἐκ τοῦ ἄλατος ἀγορὰ οἶον Ἀλαταγορὰ ἢ ὡς θέσις ἀλατώδης οἶον Ἀλατοχώρα».

Οἶον ἀλατισμένη ἔτυμολογία.

★

Ἀλλὰ καιρὸς νὰ φθάσωμεν καὶ εἰς τὰς γενικωτέρας γνώσεις καὶ ἰδέας τοῦ ἀγίου πατρὸς, αἴτινες εἶνε ἐτι οἰκιστικώτεραι καὶ διδασκτικαί. Οὕτως ἐν σελ. 15 μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἄρτα παρεχωρήθη τῇ Ἐλλάδι Θεοῦ εὐδοκίᾳ καὶ ἀποφάσει τῶν ἐστεμμένων κεφαλῶν Ἀγγλίας, Γαλλίας, κλπ. Ἐν ἄλλῃ διδασκόμεθα ὅτι Ἡπειρος εἶνε μεγάλη τις ἐκτάσις πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν νήσων. Ἀλλαχοῦ δὲ πληροφορεῖ τοὺς ἀγνοοῦντας βεβίως τοῦτο μέχρι τοῦδε γεωλόγους καὶ βοτανικοὺς ὅτι παρὰ τὴν Ἄρταν ἐν τῷ βουνῷ κεῖται σωρὸς αὐτοφύτων λίθων ἐν εἴδει ποιμνίου. Ἡ σπουδαιότερα ὁμως ἀποκάλυψις αὐτοῦ, ἀφιερουμένη εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ πολὺ τῆς ἐποχῆς, εἶνε ἡ περὶ τῆς καταπολεμήσεως τῶν μολυσματικῶν νόσων. Ἐνέσκηψε, λέγει, ἐν Ἄρτῃ ποτὲ ἡ πανώλης, ἀλλ' ἐξηλείφθη ταχέως διὰ τῆς ἀφίξεως τῆ προσκλήσει τῶν χριστιανῶν τῆς κάρας τοῦ Ἀγ. Βησσαρίωνος, ἀντικαταστήσεως τὴν ἀρίστην τοῦ Κόχ ἢ τοῦ Παστέρ, διότι φαίνεται ὅτι τὰ μικρόβια ὀλιγώτερον δύνανται νὰ ὑπομείνωσι τὴν ὄσμην τῶν ράσων ἢ τὴν τοῦ φανικῆς οἴξεως. Μετὰ τῆς αὐτῆς δὲ κατανύξεως ἀφηγεῖται καὶ ἄλλο πολὺ ἀξιολογώτερον θαῦμα ἐν Ἄρτῃ γενόμενον τὸ τῆς μεταβολῆς τῆς συσφύξεως ἀγγέλου κόπρου βῶν εἰς ὄρατον ἄρτον. Ἐὰν τοιοῦτος εἶνε ὁ ἄρτος ἐν Ἄρτῃ, εὐχόμεθα καλὴν ὄρεξιν εἰς τοὺς Ἄρτινοὺς.

★

Ἀναβάλλοντες δ' ἄλλοτε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ὅσον ψυχοφελούς τόσον καὶ ψυχαγωγικῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἱεροῦ τεύχους σθάνομεν εἰς τὸ σπουδαιότερον μέρος αὐτοῦ, τοὺς βίους τῶν ἐπισκόπων Ἄρτης τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ μέρους τούτου τοῦ βιβλίου εἶνε ἡ καὶ ἀλλαχοῦ ἐπικεχυμένη μετριοφροσύνη τοῦ συγγραφέως, ἐξ ἧς ἀφιερῶ εἰς ὅλους μὲν συλλήβδην τοὺς προκατόχους του μάλιστα 10 νομίζομεν σελίδας, εἰς ἑαυτὸν δὲ, τὸν καὶ συντάκτην τοῦ παρόντος, ὡς λέγει, τούλάχιστον διπλοστίας. Καίτοι δὲ ὁ σεβασμιώτατος φαίνεται λίαν ἀποφεύγων τὴν ρεκλάμην, ἐν τούτοις τολμῶμεν ν' ἀναγράψωμεν μικρὰν τινὰ περιλήψιν τῶν ὄσων περὶ ἑαυτοῦ λέγει.

Καὶ ἐν πρώτοις διηγεῖται ἡμῖν ὅτι ἐγεννήθη ἐξ εὐγενῶν καὶ εὐπαιδευτῶν γονέων, ὧν πλέκει διὰ πολλῶν τὸ ἐγκώμιον. Ἐπειτα δὲ διαγράφει εἰκόνα τινὰ ἑαυτοῦ, ἀόκνως πάντοτε μελετῶντος, ἐνδεδελχῶς καταγινόμενου, πατρικῶς ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου του φροντίζοντος καὶ ἐπιμελεστάτα ἀεννάως ἐργαζομένου. Μετὰ καὶ τοῦτο δὲ τὸ ἐνδεικτικὸν καλῆς διαγωγῆς, ὅπερ δίδει εἰς ἑαυτὸν, ἐξιστορεῖ διὰ μακρῶν τὰ σοβαρὰ συμβάντα τοῦ βίου του, τὰ ὅποια συγκεφαλοιοῦνται εἰς νὰ ἐξῆς τέσσαρα: α. ὅτι ἐν ἔτει 1872 ἐγένετο ἐν Ἄρτῃ ἔκλειψις ἡλίου β. ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ἀνεφάνη ἐκεῖσε σπάνιον μετέωρον τὸ λεγόμενον βόρειον σέλας γ. ὅτι καὶ ἄλλοτε ἀνεφάνη τοῦτο καὶ δ. ὅτι τῷ ἀπενεμήθη τὸ παράσημον τοῦ Σωτήρος μετὰ τοῦ ἰπποτικῶ διπλώματος.

★

Ἀσπυζόμενοι μετὰ σεβασμοῦ τὴν χεῖρα τοῦ λογίου ἱεράρχου εὐχόμεθα αὐτῷ πάντοτε καὶ εἰς τὸ μέλλον τὸ βόρειον σέλας νὰ φωτίη τὰς πράξεις του, νὰ λάβῃ καὶ ἄλλους σταυροὺς καὶ ἰπποτικά διπλώματα καὶ οὐδεμίαν εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τῷ συμβῇ ἔκλειψις ἡλίου.

Γένοιτο!

Κοῦμ